

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده علوم پایه
گروه ریاضی

پایان نامه کارشناسی ارشد ریاضی گرایش جبر

عنوان:
رده‌هایی از گروه‌های متناهی

استاد راهنما:
دکتر غلامرضا رضایی زاده

استاد مشاور:
دکتر محمد رضا ریسمانچیان

توسط:
سید ابراهیم میردامادی

دی ۱۳۸۸

چکیده

بسیاری از محققین به جای بررسی گروه‌ها به صورت جداگانه، با در نظر گرفتن رده‌ای خاص با ویژگی مشترک، به بررسی گروه‌ها می‌پردازند.

در این پایان‌نامه به بررسی تعدادی از رده‌های گروه‌های متناهی می‌پردازیم. یکی از موارد مهم در هر رده، بررسی بسته‌ی زیرگروهی، بسته‌ی خارج قسمتی و بسته‌ی ضربی است. بررسی خواص مذکور در هر رده، منجر به معرفی رده‌های جدید خواهد شد. به عنوان مثال رده‌ی گروه‌های CLT (گروه‌های صادق در عکس قضیه‌ی لاگرانژ) بسته‌ی خارج قسمتی نیست. از این رو رده‌ای جدید تحت عنوان رده‌ی گروه‌های QCLT (رده‌ی گروه‌هایی که هر گروه خارج قسمتی آن CLT باشد) معرفی می‌گردد. لازم به ذکر است بیشترین مطالعه در این پایان‌نامه مربوط به رده‌ی گروه‌های فوق حل‌پذیر است.

کلمات کلیدی CLT، QCLT، پوچ‌توان - به‌وسیله‌ی - آبلی، خاصیت سیلو تاور، فوق حل‌پذیر.

فهرست مندرجات

۱	مقدمات	۱
۲	۱.۱ مفاهیم و قضایای مقدماتی	۲
۱۱	۲.۱ زیرگروه‌های هال، توسیع قضایای سیلو و زیرگروه فیتینگ	۱۱
۲۱	۳.۱ فرم‌ها	۲۱
۲۹	۲ چهار رده‌ی ویژه در گروه‌های متناهی	۲۹
۳۰	۱.۲ گروه‌های CLT	۳۰
۳۲	۲.۲ گروه‌های QCLT	۳۲
۳۵	۳.۲ گروه‌های پوچ‌توان - به‌وسیله‌ی - آبلی	۳۵

۴۳	گروه‌های صادق در خاصیت سیلو تاور	۴.۲
۵۱	رده‌ی گروه‌های فوق حل‌پذیر	۳
۵۲	تعاریف و خواص اساسی	۱.۳
۵۷	گروه‌های به طور اکید p -بسته و یکسان‌زنجیرها	۲.۳
۷۰	مرکز تعمیم یافته، گروه‌های به طور فوق حل‌پذیر محاط شده و مرکز ضعیف	۳.۳
۸۴	ارتباط رده‌ها و نتیجه‌گیری کلی	۴.۳
۹۸	LM و SY، Y - گروه‌ها	۴
۹۹	Y	۱.۴
۱۱۳	SY	۲.۴
۱۱۷	LM - گروه‌ها	۳.۴
۱۲۲	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی	

۱۲۵ ..... واژه‌نامه انگلیسی به فارسی

۱۲۸ ..... منابع

فهرست نمادها

$\in$	متعلق است به
$\notin$	متعلق نیست به
$\cup$	اجتماع
$\cap$	اشتراک
$a b$	a, b را عا د می کند
$a \nmid b$	a, b را عا د نمی کند
$A \times B$	حاصل ضرب مستقیم A و B
$A \oplus B$	حاصل جمع مستقیم A و B
$f : A \rightarrow B$	f تابعی از A به B
$ X $	عدد اصلی مجموعه ی X
(m, n)	بزرگترین مقسوم علیه مشترک m و n
$A \leq B$	A زیرگروه B است
$A < B$	A زیرگروه اکید B است
$A \cong B$	A با B یکرخت است
$\langle X \rangle$	زیرگروه تولید شده توسط مجموعه ی X
$A \triangleleft B$	A زیرگروه نرمال B است
$A \triangleleft \triangleleft B$	A زیرگروه زیرنرمال B است
G/H	مجموعه ی همه ی هم دسته های راست (چپ) H در G
$[G : H]$	اندیس H در G

G'	زیرگروه مشتق G
$\text{Core}_G(H)$	مغز H در G
$N_G(H)$	نرمال‌ساز H در G
$\text{Aut}(G)$	گروه خودریختی‌های G
$\text{im}\varphi$	تصویر همریختی φ
$\text{ker}\varphi$	هسته‌ی همریختی φ
$\Phi(G)$	زیرگروه فراتینی G
$\text{Fit}(G)$	زیرگروه فیتینگ G
$Z(G)$	مرکز G
$Z^*(G)$	ابر مرکز G
$\text{genz}(G)$	مرکز تعمیم‌یافته‌ی G
$\text{genz}^*(G)$	ابر مرکز تعمیم‌یافته‌ی G
$C_G(x)$	مرکزساز x در G
$C_G(H)$	مرکزساز H در G
$C_G^*(H)$	مرکزساز ضعیف H در G
$WZ(G)$	مرکز ضعیف G
$Q(G)$	شبه مرکز G
$Q^*(G)$	ابر شبه مرکز G

پیشگفتار

مطالعه و بررسی خواص گروه‌های متناهی یکی از موضوعات مورد علاقه و توجه بسیاری از محققین در این رشته می‌باشد. بسیاری از محققین به جای بررسی گروه‌ها به صورت جداگانه، با در نظر گرفتن رده‌ای خاص، با ویژگی مشترک، به بررسی گروه‌ها می‌پردازند. هنگام مطالعه‌ی رده‌ای علاوه بر آنکه نتایج مفیدی در زمینه‌ی گروه‌ها به صورت کلی حاصل می‌شود، می‌توانیم به ارتباط بین رده‌ها و شرایط معادل برای آنکه یک گروه عضو این رده باشد دست یابیم. یکی از موارد مهم در مطالعه‌ی گروه‌ها آن است که بدانیم رده‌ی مورد نظر در کدام یک از خواص زیر صدق می‌کند:

(آ). بسته‌ی زیرگروهی: رده‌ی $\mathcal{G}$ از گروه‌ها بسته‌ی زیرگروهی است هرگاه $G \in \mathcal{G}$ و $H \leq G$ نتیجه دهد $H \in \mathcal{G}$.

(ب). بسته‌ی ضربی: رده‌ی $\mathcal{G}$ از گروه‌ها بسته‌ی ضربی است هرگاه $G_1, G_2 \in \mathcal{G}$ نتیجه دهد $G_1 \times G_2 \in \mathcal{G}$.

(ج). بسته‌ی خارج قسمتی: رده‌ی $\mathcal{G}$ از گروه‌ها بسته‌ی خارج قسمتی است هرگاه $G \in \mathcal{G}$ و $H \triangleleft G$ نتیجه دهد $G/H \in \mathcal{G}$.

یک رده ممکن است در هر سه خاصیت فوق صدق نکند. از این رو در بعضی موارد رده‌هایی جدید از رده‌های قبلی معرفی شده‌اند که فقدان یکی از خواص فوق را در رده جبران کنند. همچنین دسته‌ای از رده‌ها هر سه خاصیت فوق را دارا می‌باشند که به عنوان مثال می‌توان به رده‌ی گروه‌های فوق حل‌پذیر اشاره کرد که در ادامه معرفی می‌گردد.

در این پایان‌نامه هشت رده از گروه‌های متناهی مورد بررسی قرار می‌گیرند که به ترتیب زیر می‌باشند:

(۱). رده‌ی گروه‌های CLT:

گروه G را CLT گویند هرگاه در عکس قضیه‌ی لاگرانژ صدق کند.

(۲). رده گروه‌های QCLT:

گروه G را QCLT گویند هرگاه هر گروه خارج قسمتی آن CLT باشد.

(۳). رده‌ی گروه‌های پوچ‌توان - به‌وسیله‌ی - آبل‌ی:

گروه G را پوچ‌توان - به‌وسیله‌ی - آبل‌ی گویند هرگاه G' پوچ‌توان باشد.

(۴). رده‌ی گروه‌های صادق در خاصیت سیلو‌تاور:

اگر گروه G از مرتبه‌ی $p_1^{e_1} p_2^{e_2} \dots p_r^{e_r}$ باشد به نحوی که $p_1 > p_2 > \dots > p_r$ ، آنگاه G در خاصیت سیلو

تاور صادق می‌کند هرگاه $S_1, S_2, \dots, S_r$ موجود باشند به نحوی که به ازای هر $k, k = 1, 2, \dots, r$ ،

یک p_i - زیرگروه سیلوی G باشد و $S_k \triangleleft G$.

(۵). رده‌ی گروه‌های فوق حل‌پذیر:

گروه G را فوق حل‌پذیر گویند هرگاه هر عامل اصلی آن دوری باشد (عامل اصلی در فصل اول

تعریف می‌گردد).

(۶). رده‌ی Y :

گوییم $G \in Y$ هرگاه به ازای تمام زیرگروه‌های H از G ، اگر $p \mid [G : H]$ (p عددی اول)، آنگاه G

دارای زیرگروه‌ی مانند W باشد که $H \leq W$ و $[W : H] = p$.

(۷). رده‌ی SY :

گوییم $G \in SY$ هرگاه هر زیرگروه G متعلق به Y باشد.

(۸). رده‌ی LM - گروه‌ها:

گوییم G یک LM - گروه است هرگاه به ازای هر جفت از زیرگروه‌های A و B از G که $A < B$ ،

ماکسیمال است، نتیجه بگیریم $A \cap B$ در B ماکسیمال است.

رده‌ی گروه‌های CLT که موضوع بسیاری از تحقیقات بنیادی در نظریه‌ی گروه‌ها است، در سال

۱۹۶۸ توسط بری^۱ مورد بررسی قرار گرفت (مرجع [۴] و [۵]) و در ادامه ثابت شد که این رده بسته‌ی زیرگروهی و بسته‌ی خارج قسمتی نیست؛ ولی بسته‌ی ضربی است. ضمناً شرط لازم و کافی برای آنکه گروه حل‌پذیر G عضوی از رده‌ی گروه‌های CLT باشد، در سال ۱۹۸۲ توسط وینستین^۲ (مرجع [۲۱]) به دست آمد.

مطالعه در خصوص فرم‌ها و زیرگروه‌های پوششی در سال ۱۹۷۱ توسط والز^۳ (مرجع [۱۸]) به دست آمد که در ادامه‌ی آن گروه‌های پوچ‌توان - به‌وسیله‌ی - آبلی مورد بررسی قرار گرفت. سرانجام در سال ۱۹۸۲ وینستین (مرجع [۲۰]) با جمع‌آوری آثار و مقالات مرتبط توانست تصویری روشن از تعدادی از رده‌های گروه‌های متناهی ارائه دهد.

لازم به ذکر است در فصل اول تعاریف و قضایای مقدماتی و لازم از جمله فرم‌ها ذکر خواهد شد. چهار رده‌ی اول ذکر شده در فوق در فصل دوم بررسی شده است. مهمترین بخش پایان‌نامه، مربوط به گروه‌های فوق حل‌پذیر است که در فصل سوم آورده شده است. در فصل آخر نیز سه رده‌ی باقیمانده مورد مطالعه قرار گرفته است.

در کل پایان‌نامه گروه‌ها متناهی فرض شده‌اند. البته در بعضی موارد کلمه‌ی متناهی ذکر شده است که یا به منظور تأکید و یا مطابقت با قضیه‌ی اصلی در مرجع مورد نظر است.

Bray^۱

Weinstein^۲

Walls^۳

فصل ۱

مقدمات

در این فصل تعاریف و قضایای مقدماتی مورد نیاز فصول اصلی پایان نامه آورده شده است. در کل فصل به منظور جلوگیری از حجیم شدن مطلب سعی شده است از برهان قضایایی که اثبات آن به طور معمول در کتب مربوط به نظریه ی گروه ها دیده می شود، صرف نظر گردد. در بعضی موارد قضایایی اثبات شده اند که هم از لحاظ تکنیک اثبات و هم از لحاظ کاربردی که در فصول اصلی دارد، حائز اهمیت هستند. در بخش آخر این فصل فرم ها معرفی شده اند که از آن به منظور سهولت در بیان شرایط معادل در تعدادی از رده ها استفاده می گردد.

۱.۱ مفاهیم و قضایای مقدماتی

در این بخش مفاهیم مقدماتی مورد نیاز از جمله عامل و سری اصلی که نقش اساسی در گروه‌های فوق حل‌پذیر دارند معرفی می‌گردد. همچنین قضایای در باب پوچ‌توانی و حل‌پذیری نیز بیان می‌گردد. تعریف ۱.۱.۱ فرض کنید G یک گروه باشد. یک سری زیرنرمال G ، زنجیری متناهی از زیرگروه‌های G مانند

$$\{1\} = G_0 \leq G_1 \leq \dots \leq G_r = G$$

است، به نحوی که به ازای هر i که $1 \leq i \leq r$ ، $G_{i-1} \triangleleft G_i$.

تعریف ۲.۱.۱ فرض کنید G یک گروه باشد و $H \leq G$. در این صورت H را یک زیرگروه زیرنرمال G گوئیم هرگاه H جمله‌ای از یک سری زیرنرمال G باشد. اگر H در G زیرنرمال باشد، می‌نویسیم $H \triangleleft \triangleleft G$.

تعریف ۳.۱.۱ فرض کنید G یک گروه و سری

$$\{1\} = G_0 \leq G_1 \leq \dots \leq G_r = G$$

یک سری زیرنرمال در G باشد. در این صورت سری را یک سری ترکیبی می‌نامند هرگاه به ازای هر i طبیعی که $1 \leq i \leq r$ ، G_i/G_{i-1} یک گروه ساده‌ی غیربدیهی باشد. در سری ترکیبی فوق، هر گروه خارج قسمتی G_i/G_{i-1} را یک عامل ترکیبی می‌نامند.

تعریف ۴.۱.۱ فرض کنید G یک گروه باشد. یک سری نرمال G ، زنجیری است متناهی از زیرگروه‌های G مانند:

$$\{1\} = G_0 \leq G_1 \leq \dots \leq G_r = G$$

که در آن به ازای هر $0 \leq i \leq r$ ، داشته باشیم $G_i \triangleleft G$.

تعریف ۵.۱.۱ فرض کنید G یک گروه باشد. در این صورت سری نرمال

$$\{1\} = G_0 < G_1 < \dots < G_r = G$$

را یک سری اصلی G می‌نامند هرگاه به ازای هر $1 \leq i \leq r$ ، گروه G_i/G_{i-1} مشخصاً ساده باشد. در سری فوق هر گروه خارج قسمتی G_i/G_{i-1} را یک عامل اصلی G می‌نامند. اگر H/K عامل اصلی از G و $|H/K|$ توانی از عدد اول p باشد، آنگاه H/K را یک p -عامل اصلی از G می‌نامند.

تعریف ۶.۱.۱ دوسری

$$\{1\} = G_0 < G_1 < \dots < G_r = G$$

و

$$\{1\} = H_0 < H_1 < \dots < H_s = G$$

را یکریخت گوئیم در صورتی که تناظری یک به یک بین مجموعه‌ی همه‌ی گروه‌های خارج قسمتی غیربدیهی G_i/G_{i-1} ($1 \leq i \leq r$) و مجموعه‌ی همه‌ی گروه‌های خارج قسمتی غیربدیهی H_j/H_{j-1} ($1 \leq j \leq s$) برقرار باشد به نحوی که گروه‌های خارج قسمتی متناظر یکریخت باشند.

لم ۱.۱.۱ فرض کنید G یک گروه باشد. اگر H, K, H_1 و K_1 زیرگروه‌هایی از G باشند که $H_1 \triangleleft H$ و $K_1 \triangleleft K$ ، آنگاه

$$\frac{H_1(H \cap K)}{H_1(H \cap K_1)} \cong \frac{K_1(H \cap K)}{K_1(H_1 \cap K)}.$$

برهان. قضیه‌ی ۲.۱.۹، مرجع [۱]. □

قضیه ۱.۱.۱ (قضیه‌ی ژوردان هولدر)^۱. در هر گروه دلخواه G ، هر دو سری ترکیبی یکرختمند.

برهان. فرض کنید

$$(۱) \quad \{۱\} = G_0 < G_1 < \dots < G_r = G,$$

$$(۲) \quad \{۱\} = H_0 < H_1 < \dots < H_s = G$$

دو سری ترکیبی باشند. حال i ثابتی را که $۱ \leq i \leq r$ در نظر بگیرید. به وضوح به ازای هر $۱ \leq j \leq s$ ، می‌توان گفت $G_{i-1}(G_i \cap H_{j-1}) \triangleleft G_{i-1}(G_i \cap H_j)$ و لذا سری به صورت زیر موجود می‌باشد:

$$(۳) \quad G_{i-1} = G_{i-1}(G_i \cap H_0) \triangleleft G_{i-1}(G_i \cap H_1) \triangleleft \dots \triangleleft G_{i-1}(G_i \cap H_s) = G_i.$$

ولی سری (۱) یک سری ترکیبی است و لذا به ازای یک j که $۱ \leq j \leq s$ داریم:

$$G_{i-1} = G_{i-1}(G_i \cap H_{j-1}) \quad \text{و} \quad G_i = G_{i-1}(G_i \cap H_j).$$

---

^۱Jordan-Holder

حال با استفاده از لم قبل، می توان نتیجه گرفت:

$$\frac{G_i}{G_{i-1}} = \frac{G_{i-1}(G_i \cap H_j)}{G_{i-1}(G_i \cap H_{j-1})} \cong \frac{H_{j-1}(G_i \cap H_j)}{H_{j-1}(G_{i-1} \cap H_j)}$$

ولی $H_{j-1}(G_{i-1} \cap H_j) \triangleleft H_{j-1}(G_i \cap H_j)$ و لذا در یک سری زیرنرمال مشابه سری (۳) و بین H_j و H_{j-1} قرار دارند. حال گوییم سری (۲) یک سری ترکیبی است و لذا $G_i/G_{i-1} \cong H_j/H_{j-1}$. بنابراین هر عامل ترکیبی سری (۱) با عاملی ترکیبی از سری (۲) یکریخت است. همچنین به طور مشابه هر عامل ترکیبی سری (۲) با عاملی ترکیبی از سری (۱) یکریخت است و لذا دو سری یکریختند. $\square$

با استدلالی مشابه می توان قضیه ی فوق را در مورد سری اصلی به صورت زیر بیان کرد:

قضیه ۲.۱.۱ در هر گروه دلخواه G ، هر دو سری اصلی یکریختند.

تعریف ۷.۱.۱ فرض کنید G یک گروه باشد. سری نرمال

$$\{1\} = G_0 \leq G_1 \leq \dots \leq G_r = G$$

را یک سری مرکزی G گوییم در صورتی که به ازای هر i که $1 \leq i \leq r$ ، $G_i/G_{i-1} \leq Z(G/G_{i-1})$.

تعریف ۸.۱.۱ گروه G را پوچ توان نامند در صورتی که یک سری مرکزی داشته باشد.

قضیه ۳.۱.۱ فرض کنید G گروهی پوچ توان و H زیرگروهی سره از آن باشد. در این صورت

$$.H \neq N_G(H)$$

□ برهان. قضیه ۱.۶، مرجع [۱۷].

تعریف ۹.۱.۱ فرض کنید G گروهی دلخواه باشد. در این صورت مانده‌ی پوچ‌توانی G را که با $\gamma_\infty(G)$ نشان می‌دهیم به صورت زیر تعریف می‌کنیم:

$$\gamma_\infty(G) = \bigcap \{H : H \triangleleft G \text{ و } G/H \text{ پوچ‌توان است}\}.$$

به وضوح می‌توان دید که G/G' پوچ‌توان است و لذا $\gamma_\infty(G) \leq G'$.

قضیه ۴.۱.۱ در هر گروه دلخواه G ، $G/\gamma_\infty(G)$ پوچ‌توان است.

□ برهان. قضیه‌ی ۵.۲، ضمیمه‌ی C در مرجع [۲۰].

قضیه ۵.۱.۱ در هر گروه دلخواه G ، اگر $H \leq Z(G)$ و G/H پوچ‌توان باشد، آنگاه G پوچ‌توان است.

برهان. با در نظر گرفتن سری مرکزی برای G/H و با توجه به اینکه $H \leq Z(G)$ ، می‌توان سری

□ مرکزی برای G ایجاد کرد و نتیجه گرفت G پوچ‌توان است.

قضیه ۶.۱.۱ فرض کنید G یک گروه غیربدیهی متناهی باشد. در این صورت گزاره‌های زیر معادلند:

(۱) G پوچ‌توان است؛

(۲) هر زیرگروه ماکسیمال G نرمال است؛

(۳) هر p -زیرگروه سیلوی G نرمال است؛

(۴) هر دو عضو G که مرتبه‌ی آنها نسبت به هم اول‌اند، تعویض پذیرند؛

(۵) حاصل ضرب مستقیم زیرگروه‌های سیلوی خود است.

برهان. قضیه‌ی ۸.۱.۱۰، مرجع [۱]. □

قضیه ۷.۱.۱ فرض کنید $N_1, N_2, \dots, N_r$ زیرگروه‌های نرمالی از گروه G باشند. در این صورت اگر $G/N_1, G/N_2, \dots, G/N_r$ پوچ‌توان باشند، آنگاه $\frac{G}{N_1 \cap N_2 \cap \dots \cap N_r}$ پوچ‌توان است.

برهان. از آنجاییکه $G/N_1, G/N_2, \dots, G/N_r$ پوچ‌توان هستند، می‌توان سری‌های مرکزی به صورت زیر در نظر گرفت:

$$\begin{aligned} 1 &= \frac{G_{10}}{N_1} \leq \frac{G_{11}}{N_1} \leq \dots \leq \frac{G_{1t}}{N_1} = \frac{G}{N_1}, \\ 1 &= \frac{G_{20}}{N_2} \leq \frac{G_{21}}{N_2} \leq \dots \leq \frac{G_{2t}}{N_2} = \frac{G}{N_2}, \\ &\dots \\ &\dots \\ 1 &= \frac{G_{r0}}{N_r} \leq \frac{G_{r1}}{N_r} \leq \dots \leq \frac{G_{rt}}{N_r} = \frac{G}{N_r}. \end{aligned}$$

(یکسان بودن تعداد جملات هر سری را می‌توان با اضافه کردن جملات تکراری ایجاد کرد.)

$$\frac{G_{ij}/N_i}{G_{ij-1}/N_i} \leq Z\left(\frac{G/N_i}{G_{ij-1}/N_i}\right), \quad 0 \leq j \leq t \text{ و } 1 \leq i \leq r$$

حال اگر سری از G را چنان در نظر بگیریم که جمله‌ی j ام آن به صورت $\prod_{i=1}^r \frac{G_{ij}}{N_i}$ باشد، به آسانی

می‌توان ثابت کرد این سری یک سری مرکزی از $\frac{G}{N_1 \cap N_2 \cap \dots \cap N_r}$ است و لذا G پوچ‌توان می‌گردد. □

قضیه ۸.۱.۱ فرض کنید G یک گروه پوچ توان و N زیرگروه نرمال غیربديهی از آن باشد. در این صورت، $N \cap Z(G) \neq \{1\}$.

برهان. قضیه‌ی ۵.۴۱، مرجع [۱۵]. □

تعریف ۱۰.۱.۱ فرض کنید G یک گروه باشد، و $A, B \leq G$. در این صورت زیرگروه

$$\langle [a, b] \mid a \in A, b \in B \rangle$$

را زیرگروه تعویض‌گر A و B می‌نامند و آن را با $[A, B]$ نشان می‌دهند.

لم ۲.۱.۱ فرض کنید A و B دو زیرگروه G باشند که A در G نرمال است. در این صورت به ازای

هر $a_1, a_2 \in A$ و هر $b_1, b_2 \in B$ ، $a' \in A$ موجود است به نحوی که $[a_1 b_1, a_2 b_2] = a' [b_1, b_2]$

برهان. با اضافه کردن $b_1 b_1^{-1}$ به $[a_1 b_1, a_2 b_2]$ داریم:

$$[a_1 b_1, a_2 b_2] = b_1^{-1} a_1^{-1} b_2^{-1} a_2^{-1} a_1 b_1 a_2 b_2 = b_1^{-1} a_1^{-1} b_1 b_1^{-1} b_2^{-1} a_2^{-1} a_1 b_1 a_2 b_2.$$

حال گوییم چون $A \triangleleft G$ ، عضو $a_2 \in A$ موجود است به نحوی که $b_1^{-1} a_1^{-1} b_1 = a_2$. بنابراین

$$[a_1 b_1, a_2 b_2] = a_2 b_1^{-1} b_2^{-1} a_2^{-1} a_1 b_1 a_2 b_2.$$

با اضافه کردن $b_2 b_1 b_1^{-1} b_2^{-1}$ به عبارت فوق و ادامه‌ی این روند، نتیجه‌ی مورد نظر به دست می‌آید. □

تعریف ۱۱.۱.۱ گروه G را حل‌پذیر گویند هرگاه یک سری زیر نرمال مانند

$$1 = G \leq G_1 \leq \dots \leq G_r = G$$

داشته باشد به طوری که به ازای هر i که $1 \leq i \leq r$ ، گروه G_i/G_{i-1} آبلی باشد.

تعریف ۱۲.۱.۱ فرض کنید G یک p -گروه آبلی باشد. در این صورت G را آبلی مقدماتی گوئیم هرگاه مرتبه‌ی هر عضو غیربدیهی G عدد اول p باشد.

قضیه ۹.۱.۱ فرض کنید G گروهی حل‌پذیر باشد. در این صورت هر زیرگروه نرمال مینیمال G آبلی مقدماتی است.

□ برهان. قضیه‌ی ۹.۴، مرجع [۳].

قضیه ۱۰.۱.۱ فرض کنید G یک گروه حل‌پذیر متناهی باشد. در این صورت اگر M یک زیرگروه ماکسیمال G باشد، آنگاه اندیس M در G توانی طبیعی از عددی اول است.

□ برهان. قضیه‌ی ۴.۲.۱۱، مرجع [۱].

تعریف ۱۳.۱.۱ فرض کنید X زیرگروه دلخواهی از گروه G باشد. در این صورت مغز X در G که با $\text{Core}_G(X)$ نشان می‌دهیم بزرگترین زیرگروه نرمال G است که مشمول در X باشد.